

ધોરણ : ૩

પર્યાવરણ

પાઠ : ૫

ઘર એક શાળા

આપણું ઘર આપણી પ્રથમ શાળા છે. ઘરના સભ્યો આપણું કુટુંબ છે. આપણે કુટુંબમાંથી ઘણી બધી વસ્તુઓ શિખીએ છીએ. આપણે બીજે ક્યાયથી શિખીએ તેના કરતાં વધુ કુટુંબમાંથી શિખીએ છીએ. એટલેજ આપણે કુટુંબથી વધુ નજીક હોઈએ છીએ. ચાલો, આપણે કુટુંબ વિષે વિચારીને અને તેના વિશે વાતો કરીએ.

જ્યાં દાદા-દાદી, મમ્મી-પપ્પા, કાકા-કાકી, ભાઈ-બહેન
વગેરે સભ્યો હળી મળી ને સંપ થી એક જ ઘર માં
રહેતા હોય તેને કુટુંબ કહેવામાં આવે છે.

કુટુંબના પ્રકાર

સંયુક્ત કુટુંબ

વિભક્ત કુટુંબ

જે કુટુંબમાં દાદા-દાદી, મમ્મી-પપ્પા, કાકા-કાકી, ભાઈ-બહેન અને પિતરાઈ ભાઈ બહેનો એકજ સાથે રહેતા હોય તેને સંયુક્ત કુટુંબ કહેવાય.

જે કુટુંબમાં ફક્ત મમ્મી-પપ્પા અને તેમના બાળકો જ રહેતા હોય તેને વિભક્ત કુટુંબ કહેવાય.

તમારા કુટુંબમાં કોણ-કોણ છે ? તેવોના નામ અને એમનો સંબંધ લખો.

નામ	સંબંધ
અશ્વિનભાઈ નાકારણી	પપ્પા
નયનાબેન નાકારણી	મમ્મી
પરષોતમભાઈ નાકારણી	દાદા
કડવીબેન નાકારણી	દાદી
રાહુલભાઈ નાકારણી	કાકા

કુટુંબના સભ્યોના કાર્યો.

- પપ્પા :- પપ્પા પૈસા કમાવા માટે કામ પર જાય છે અને આપણી બધીજ જરૂરિયાતોનો ખ્યાલ રાખે છે.
- મમ્મી :- રસોઈ બનાવે છે અને ઘરની સારસંભાળ રાખે છે.
- બાળકો :- શાળાએ જવું અને ભણવું.
- દાદા- દાદી:- બાળકોને રમાડવાનું અને તેમણે વાર્તાઓ કહેવી.

તમારા કુટુંબના કોય પણ બે સભ્યો વચ્ચે નો સંબંધ લખો.

પ્રથમ વ્યક્તી	બીજી વ્યક્તી	સંબંધ
અશ્વિનભાઈ	નિયતિ	મામા- ભાણકી
નયનાબેન	નંદ	માતા- પુત્ર
પરષોતમભાઈ	કડવીબેન	પતી- પત્ની
અશ્વિનભાઈ	પાયલબેન	ભાઈ- બહેન

વિચારો અને લખો

1. તમારું નામ શું છે ?

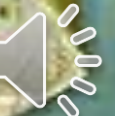
✓ મારું નામ નંદ છે.

2. કુટુંબના સભ્યો લાડથી તમને શું કહે છે ?

✓ નંદુ, લાલુ, ગોપી, કાનો, ટીનુ વગેરે

3. તમે તમારા કુટુંબના સભ્યોને કેવી રીતે બોલાવો છો?

✓ પપ્પાને પિતાજી, બાપા, ફાધર, ડેડી જ્યારે મમ્મીને મમ્મા, મા, બા, મમ્મા અને ભાઈ ને ભઈલુ કે બહેન ને દીદી કહીને બોલાવતા હોઈએ છીએ.

આપેલા ચિત્રને સાવચેતીપૂર્વક જુઓ. શું ચિત્રમાં બે વ્યક્તિઓ સરખા
જેવી દેખાય છે ?

શું તમારા અને તમારા કુટુંબના કોઈ સભ્યોની વચ્ચે વાત કરવામાં,
ચાલવામાં, હસવામાં અથવા દેખાવની રીતે સમાનતા છે ? કોની સાથે અને
કેવી રીતે.

- ✓ મારા વાળ મારા મમ્મી જેવા સીધા છે.
- ✓ મારો ચહેરો એકદમ મારા પપ્પા જેવો છે.

ચાલો, હવે સલમાનના કુટુંબ વિશે જાણીએ. સલમાનના કુટુંબના વડીલ સભ્યો ધોબીનું કામ કરે છે.

કુટુંબના સભ્યો કપડાં ધોવામાં, સુકવવામાં અને ઇસ્ટ્રી કરવામાં એકબીજાને મદદ કરે છે. સલમાન અને તેના કુટુંબી રફિક પણ સલમાનના કુટુંબ દ્વારા થતું આ કામ શીખે છે.

યાદ કરો અને લખો.

1. શું આપનું કુટુંબ પણ કોઈ કામ સાથે જોડાયેલું છે? હા તો શું?
  2. તમે ઘરમાં કયા કયા કામમાં મદદ કરો છો?
- ✓ પિતાજી ને પાણીનો ઝાસ ભરી આપવો. જ્યારે ઘરમાં લાઇટ કે પંખાની જરૂર ના હોય ત્યારે બંધ કરું છું. મારા મમ્મીને ઘરકામમાં મદદ કરું છું. અને દાદા દાદી ને તેમના ચશ્મા લાવી આપું છું.

આપણે આપણા કુટુંબના સભ્યો પાસેથી ઘણું શીખીએ છીએ.
સલમાન અને રફિક તેઓના કાકા પાસે સાઇકલ ચલાવતા શીખે છે.

વિચારો અને કહો :

તમે પણ તમારા કુટુંબ પાસેથી ઘણું શીખો છો. તમે કયાં કામ
કોની જોડેથી શીખ્યા. શું તમારી પાસેથી કોઈ કશું શીખે છે ?

મમ્મી પાસેથી ગીત ગાતા , પપ્પા પાસેથી સાઇકલ ચલાવતા
ભાઈ પાસેથી કમ્પ્યુટર , બહેન પાસેથી દોરડા કુદતા

વિચારો અને લખો.

કોને જ્યારે મળો છો ? લખો.

- ✓ જ્યારે ઉદાસ હોઉં છું, ત્યારે **મમ્મી** પાસે જાઉં છું.
- ✓ હું ભૂતકાળ વિષે જાણવા માંગું છું, ત્યારે **દાદા** પાસે જાઉં છું.
- ✓ મારે ખાનગી વાત કહેવી હોય, ત્યારે **ભાઈ-બહેન** પાસે જાઉં છું.
- ✓ જ્યારે મારાથી કંઈ ખોટું થાય ત્યારે **દાદી** પાસે જાઉં છું.

✓ સુરેખાના કુટુંબનો નિયમ છે કે, બધાએ ઘરમાં પ્રવેશ કરતાં પહેલાં ચંપલ ઉતારીને આવવું. સુરેખાના કેટલાક મિત્રો ચંપલ ઉતાર્યા વગર ઘરમાં પ્રવેશ્યા. સુરેખાના દાદા તેનાથી ગુસ્સે થયા.

✓ શું તમારા ઘરમાં પણ આવા કોઈ નિયમો પાળવામાં આવે છે?
તે ક્યાં – ક્યાં છે?

હા ,

જમતા પહેલાં પ્રાર્થના કરવી

અમે રોજે ઘરના આંગણમાં રંગોળી પુરીએ છીએ.

રોજે સાંજે દીવા પ્રગટાવીએ છીએ.

ઘરમાં પ્રવેશતા પહેલાં બુટ- ચંપલ બહાર કાઢીએ છીએ.

વિચારો અને લખો.

1. તમારા ઘરના કયાં સભ્યને તે ખુશ હોય ત્યારે હસવાની આદત છે ?
✓ મારા એક કાકાને તે ખુશ હોય ત્યારે હસવાની ટેવ છે.
2. તમે ખુશ હોય ત્યારે શું કરો છો ?
✓ હું ખુશ હોય ત્યારે ખૂબજ ઉત્સાહમાં આવી જાવ અને આનંદ નો અનુભવ કરું છું.
3. હસવા ઉપરાંત ખુશ થનાર વ્યક્તિ બીજું શું કરે છે?
✓ ખુશ થનાર વ્યક્તિ નો ચહેરો ખુબજ આનંદિત લાગે છે.

❑ તમે તમારા ઘરના ક્યાં ક્યાં વડીલોને કેવી રીતે માન આપો છો ?

✓ અમે અમારા ઘરના દરેક વડીલોને પગે લાગીને અને તેમની આજ્ઞા નું પાલન કરીને માન આપીએ છીએ.

❑ તમારી આસપાસ જુવો અને જાણો કે બીજા કેવી રીતે અન્યોને માન આપે છે ?

✓ વડીલો સામે નીચા અવાજે વાત કરીને.

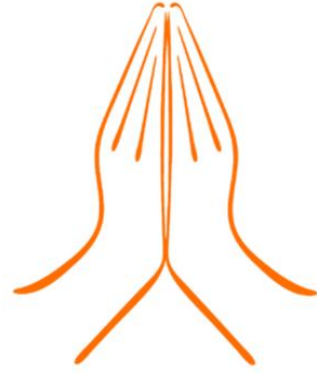
✓ વડીલોની જરૂરિયાત પૂરી કરીને.

✓ વડીલોને આદર આપીને.

Thank You...

પ્રેરણા એજ્યુકેશન સોલ્યુટી દ્વારા સંચાલિત®
OCEAN
ફોર્મીંગ ક્લાસીસ

